

MISOGÍNIA

ORIGEN DE L'ODI A LES DONES

ÍNDIX

1.INTRODUCCIÓ	3
2. MISOGÍNIA	5
3.ORIGEN DE LA MISOGÍNIA	9
4. HISTÒRIES MISÒGINES MITOLÒGIQUES	11
4.1. PANDORA.....	12
4.2. ATENA	16
4.3. MONSTRES MITOLÒGICS	19
4.3.1. SIRENES.....	19
4.3.2. L'ESFINX	21
4.3.3. LES GÒRGONES. MEDUSA	23
5.PAPER DE LA DONA A L'ANTIGA GRÈCIA	25
5.1. SOCIETAT GREGA.....	27
5.2.FAMÍLIA GREGA.....	28
5.3. EL MATRIMONI	29
5.4. LA SITUACIÓ DE LA DONA GREGA.....	31
6.LA DONA A L'ACTUALITAT.....	36
7. EXEMPLES DE FETS MISÒGINS RELACIONATS AMB HISTÒRIES MITOLÒGIQUES	38
7.1. NOM DELS HURACANS	38
7.2. COGNOM HEREDITARI MASCULÍ	40
7.3. DONES NO CIUTADANES.....	41
7.4. EL TREBALL FEMENÍ.....	42
7.5. LA MARGINACIÓ A L'ESPORT	43

8. CONCLUSIÓ	45
9.BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA	48
9.1. BIBLIOGRAFIA	48
9.2. WEBGRAFIA	48

1.INTRODUCCIÓ

Vaig decidir triar aquest tema perquè vivim en un món que ens dona moltes possibilitats quant a la llibertat, ja que durant aquests anys les persones han lluitat incansablement per millorar la seva situació, les seves condicions de vida, i la seva felicitat. Al llarg de la història s'han aconseguit grans canvis que han millorat la situació de la dona al món. Però avui en dia podem verificar que la situació de la dona és exactament igual a la de l'home? Si tots sabem que són de la mateixa raça, són éssers humans, i sabem perfectament diferenciar un animal d'un humà, per què encara establim diferències entre home i dona? Ja no parlo de diferències físiques o anatòmiques, sinó de psicològiques i morals. Així que, quan estem parlant del feminisme i comentem amb les persones del nostre voltant que la dona ha aconseguit moltes coses quant al passat, de veritat sabem quines són aquestes coses? Sí, generals com el dret a poder treballar, a ser considerada ciutadana, a poder estar soltera, a poder tenir una formació acadèmica... però si ho comparem amb el passat remot, amb els orígens de les primeres civilitzacions del món occidental, veiem un canvi significatiu? Aquestes són les preguntes que jo em vaig fer, i que em van portar a fer aquest treball.

Creiem que sabem molt, però dins d'aquesta societat hi ha milions de dones que no saben la història de la dona, saben la història d'homes i dones en general, però per què en els llibres d'història hi ha apartats que parlen específicament de la dona? Serà perquè tenim una importància diferenciada o especial, per la discriminació que vam sofrir, però i ara, per què no seguim lluitant per aconseguir la igualtat absoluta, i hem de seguir pensant que som poc valorades?

En definitiva, he escollit aquest treball per a poder saber més dels orígens de la discriminació femenina, i també perquè em preocupa la meva situació en un futur, ja que no vull ser privada de drets, i si aquest treball em pot ajudar a comprendre per què he de lluitar hauré fet molt, ja que podré aconsellar a altres dones perquè segueixin els meus passos.

Els meus objectius dins aquest treball no són molts, sinó contestar aquesta pregunta: Quin és l'origen de la misogínia, és a dir, de l'odi a les dones, que ha fet que al segle XXI encara estiguéssim lluitant per eliminar aquest odi? Pareix una cosa molt difícil, però un altre objectiu és buscar per mi mateixa alguna manera de conscienciar, d'ajudar a impulsar aquest desig que tenim les dones per canviar aquesta situació, per poder ser iguals davant els ulls de qui ens miri, perquè tot canviï. També em marco com a objectiu assolir tots aquests coneixements sobre la misogínia, i la situació de la dona tant a l'antiga Grècia com a l'actualitat, per a poder explicar a la gent tot el que no saben de les dones. No m'interessa que sigui un treball que després de llegir-lo es tingui un sentiment d'indiferència, sinó que al contrari, et faci pensar hores i hores sobre aquesta situació que tenim dia a dia al davant i que de vegades no veiem o no li donem importància. Per últim, tinc la intenció de que després de llegir el treball penséssim què podem fer per posar de la nostra part per canviar algunes coses.

No podem seguir parlant d'aquest treball sense fer prèviament una petita introducció del que anem a explicar, ja que és un estudi dens que necessita bastanta atenció, però no farà falta esforç ja que és un tema actual i molt present en les nostres vides. Primerament parlarem de la misogínia en si, ja que és evident que no podem parlar del treball sense definir-la, ja que és la base de tot aquest estudi i hem de saber bé què significa, en què consisteix, en què es basa... Després d'haver vist el concepte de misogínia passarem a estudiar i investigar l'origen de la misogínia, ja que un objectiu que ens marquem en el treball és saber d'on sorgeix i on va començar tot. En aquest apartat veurem aproximadament els primers indicis de misogínia. Després de parlar de l'origen de la misogínia, veurem que en la religió mitològica grega hi ha moltes històries que són clars exemples misògins. Així podrem deduir i relacionar el comportament de la dona a l'antiga Grècia, i la seva situació econòmica, política, social i cultural. Davant d'això, farem un salt en el temps per arribar als últims segles, és a dir, XX i XXI, per comprovar si de veritat la situació de la dona ha experimentat un canvi significatiu o no, i per poder demostrar que encara en l'actualitat hi ha molts fets misògins que viuen amb nosaltres dia a dia i no els veiem.

Per a rematar aquest estudi, compararem algunes històries mitològiques que expliquen algun fet que ens deriva a la misogínia amb fets actuals també, que són misògins, per a poder demostrar el poder que té la creença popular i el mite, provinent d'una cultura mil·lenària present encara ara en el món occidental.

2. MISOGÍNIA

En sí, el concepte de misogínia prové de la paraula grega μισογυνία, composta per μῖσος, -ους/μισέω (odi o aversió/ odiar) i γυνή, γυναικός (dona), que significa “odi”, “aversió” o “desconfiança” a la figura femenina, tingui l'edat que tingui. Per aclarir aquesta definició, odi significa “antipatia cap a algú a qui se li desitja el mal” i aversió vol dir “rebuig o repugnància”. Però la misogínia no es només el fet d'odiar a la dona en el sentit actual de la frase, com ara maltractar-la o discriminar-la; és un sentiment molt més profund, que s'inculca des del naixement, siguin les circumstàncies que siguin, en definitiva, és el fet de sentir que la dona és inferior en tots els sentits a l'home. Però encara podem dir que la misogínia es manifesta de diverses maneres, i una manera de manifestar-se és la discriminació, la violència contra ella, i sobretot la cosificació, és a dir, el tractament de la figura femenina com si fos un objecte amb tot el que això comporta: tractar-la com si no fos un ésser humà, i utilitzar-la per al seu interès i conveniència.

Podem trobar una definició clara i precisa en les paraules del sociòleg Allan G. Johnson “ la misogínia és l'actitud cultural d'odi cap a les dones pel fet de que són dones “. També afirma que és el centre dels prejudicis i de les ideologies sexistes, és a dir, que la misogínia fa de base per a la discriminació i opressió de les dones en les societats patriarcals, dominades per homes. Després de mils d'anys encara trobem vigents ideologies misògines que col·loquen a les dones en posicions més baixes, cosa que les impossibilita prendre decisions o arribar a tenir algun poder.

Segons el psicòleg Michael Flood, podem dir que la misogínia és una ideologia dominant en el sexe masculí, però inclús hi ha dones amb pensaments misògins cap a altres dones, o cap a si mateixes, per un pensament que els

han inculcat des del naixement, potser per la societat, o per les ideologies de la família. Això fa que les dones tinguin unes creences que posicionen a la dona com un personatge inferior a l'home, com un objecte que ha de ser súbdit de qualsevol home i ha de estar sotmesa a ells des que naix fins que mor. Aquests pensaments misògins han deteriorat progressivament el pensament de la dona cap a sí mateixa, ja que la visió discriminatòria dels homes cap a elles va anar creixent durant la història d'Occident, així provocant que inclús les dones tinguessin inseguretats d'elles en l'àmbit psicològic i també físic, ja que, com afirma Jack Holland en el llibre *"Una breu història de la misogínia"*: les ha portat, actualment, a menysprear-se i no estimar-se siguin com siguin, portant a la cirurgia plàstica, o causant trastorns alimentaris com ara l'anorèxia i la bulímia.

En conclusió, la misogínia ha esdevingut un pensament arrelat a les ments de totes les persones des de la Grècia antiga, que, imposat a les dones indirectament, ha causat una inseguretat de les dones cap a la mateixa figura femenina. Amb això podem deduir i aclarir que aquest pensament no estava només en les classes baixes que no tenien educació: totes les classes socials, inclús les més adinerades i el més important, els filòsofs, també tenien aquest pensament.

Els grans filòsofs grecs, coneguts com a reis del pensament i de l'intel·lecte basat en la raó, també tenien un pensament totalment misògin, basat en la inferioritat de la dona, i molts van deixar per escrit aquest sentiment en contra de la dona, segurament per reflectir la societat d'aquella època i per explicar el perquè del seu comportament davant la figura femenina. També escriuen els principis bàsics de la naturalesa i origen de les dones. En general, tots aquests filòsofs descriuen a la dona com un "ésser humà de valor secundari" i "el paper de la qual a la gestació és inferior al paper actiu de l'agent del sexe masculí".

Si analitzem aquesta frase, podem entendre que la dona només servia per a portar nounats al món, però en aquest paper tampoc era ella la més important, ja que ella, sense l'ajuda de l'home no pot concebre a cap nounat, així afirmant que l'home és el necessari per a la reproducció. Creien que l'essència femenina era freda, passiva, inerta, com a antítesi de la masculina, que era

càlida, activa i fluida. També esmenten que la dona és un ser imperfecte, o un “home inacabat” com deia Aristòtil. I si sabem que els pensaments i les teories dels filòsofs han influenciat el pensament occidental fins al segle XVII, podem comprendre que aquestes idees també.

Podem esmentar algunes cites de filòsofs grecs, on veiem reflectida aquesta ideologia misògina.

- **Aristòtil (348-322 aC)**

Considerat pare de la lògica i la biologia, deia:

“El cos de la dona està inacabat com el d'un nen, li falta semen. Les femelles per naturalesa són dèbils y més fredes. Són un defecte de la naturalesa. Una espècie d'avortament de baró.”

“La política comença en la distinció entre economia domèstica i economia política, corresponent a la dona i a l'esclau, l'espai del domèstic i privat.”

També podem veure a dos figures destacades en la història de la medicina:

- **Galè**

“La dona és passiva i inferior en tots els plans”. “La dona és un ésser imperfecte.”

- **Hipòcrates**

“En l'úter es centren tots els mals possibles”. “Les dones per naturalesa són proclius als trastorns mentals.”

- **Plató (427-347 aC.)**

Juntament amb Sòcrates determina gran part de les creences del món occidental:

“Definitivament el gènere humà, era el gènere baró masculí i les dones eren elements que pertanyien a una altra espècie, els homes eren la vertadera espècie humana.”

“Les dones són accidents de la naturalesa, no van existir sempre”

- **Demetri (460- 370 aC.)**

“Que la dona no desenvolupi la seva raó doncs seria terrible. Qui ensenyi les lletres a la seva dona obra molt malament, li està donant més verí a una serp”

- **Pitàgores (582-507 aC.)**

És un filòsof i matemàtic grec reconegut pel seu teorema, i també va fundar l'escola pitagòrica, on ensenyava que tota la realitat eren nombres.

“Hi ha un principi bo que ha creat l'ordre, la llum i l'home i un principi dolent, que ha creat el caos, les tenebres, la dona”

Així, els pensadors grecs van contribuir, gràcies a aquests textos, a configurar la manera en la que la societat occidental veia el món, deixant per escrit el comportament de la societat en aquella època, i la seva vida quotidiana, en la qual la misogínia era un pensament completament normal i corrent per a ells.

3. ORIGEN DE LA MISOGÍNIA

Nosaltres sabem que la misogínia ha estat present a les nostres vides, des de la Grècia antiga, ja que els grecs, per excel·lència, van ser els primers colonitzadors del nostre món intel·lectual, els que crearan la nostra filosofia i ciència, la democràcia, i també la misogínia. Però com tenim pocs relats i poca seguretat de que aquests relats fossin els orígens, hem de preguntar-nos primer si va existir una societat, o un pensament sense misogínia abans de tot això, per a poder relacionar l'abans i el després, per situar l'origen de la misogínia en un punt fix.

Hi ha moltes dones que han contribuït per a millorar la situació de la dona i la seva història durant aquest temps: Rosalind Miles, autora del llibre *“who cooked the last supper: The women's history of the world”*, que vol dir “qui va preparar l'últim sopar: La història del món contada per les dones”, parla a partir d'algunes hipòtesis de la possibilitat de l'existència d'una societat matriarcal fa 50 mil anys enrere, amb una deessa que la controlava. Però encara que ella ho esmenti, tenim poques proves reals per a comprovar aquest fet, però tampoc seria tant rellevant per a l'origen de la misogínia. L'única “prova” que tenim d'una originària societat matriarcal és el fet de trobar petites escultures de deesses, com ara la Venus paleolítica, la qual s'utilitzava per venerar i retre culte a les deesses: fet contradictori ja que a l'antiga Grècia, encara que retien culte a deesses que eren dones, tenien un pensament misogin.

Una altra evidència de societat matriarcal la trobaríem als mites i sagues celtes, abans que es creessin les societats clàssiques grega i romana, on parlen de que a les dones de la societat concedien moltes llibertats.

Aquest equilibri es perd en el moment que sorgeixen Grècia i Roma. Lligat a aquest naixement sorgeix una concepció dualista on l'home és la tesi, i la dona l'antítesi. A partir d'aquí la dona es veu atacada per ideologies, costums i comportaments que afavorien més als homes que a les dones: aquí es va declarar la “guerra” entre homes i dones.

Diuen que aquest conflicte entre gèneres va ser ocasionat per les contínues guerres que hi havia en el món occidental, on els homes van passar a ser soldats que defensaven el seu territori i a la seva gent, mentre que les dones es quedaven a casa, ja que eren més dèbils. Les dones s'ocupaven de la casa, dels fills i d'esperar al seu home que estava durant el temps de guerra fora de casa, i quan tornava el rebien com un heroi.

Després de veure els fets anteriors a l'aparició de la misogínia, podem pensar que l'origen de la misogínia és en algun moment del segle VIII aC. en alguna part del Mediterrani oriental, ja que en aquest segle trobem (dins de l'inici de la societat grega) la creació d'històries, difoses com a vertaderes, que intentaven explicar l'origen de l'espècie i les raons de l'existència de tot el que envoltava als éssers humans: els mites. Dins aquests mites també n'hi ha alguns que intenten explicar la concepció dualista entre els homes i les dones. En les històries mitològiques sobre la creació de la raça humana, descriuen la caiguda de l'home per culpa de la dona, ja que la seva debilitat havia causat tot el sofriment humà. Tenim testimonis escrits gràcies a Hesíode, un poeta grec que va deixar per escrit tots els mites que es difonien oralment. Al segle VIII aC. escriu les seves dues obres: *Teogonia* i *Els treballs i els dies*, on hi ha una història mitològica que la culpable de la desgràcia del home era Pandora, la primera dona, ja que abans d'ella, com explica la història mitològica, tots els homes vivien en pau i en felicitat.

També trobem molts altres mites amb característiques misògines per explicar alguns comportaments femenins i per què la dona ha d'estar sotmesa a l'home, com per exemple els mites de les Sirenes, el mite d'Èdip on apareix l'esfinx, etc. Però convé deixar clar que no podem atribuir als mites, com ara el de Pandora, l'inici propi de la misogínia, ja que vertaderament els mites van ser creats i difosos per la societat grega, per explicar el perquè de les coses que les persones es preguntaven dia a dia. Però els grecs no es podien inventar els mites del no res, havien de seguir les pautes de comportament de la societat i de la vida quotidiana en aquell moment per a poder crear-los.

L'origen de la misogínia està en els costums, comportaments i tradicions de les noves societats gregues que estan creant-se a partir de petites societats i que es consoliden al segle VIII aC., i els mites s'encarreguen de mantenir aquest pensament vigent, primer en la difusió oral, i després en els testimonis escrits gràcies a Hesíode.

4. HISTÒRIES MISÒGINES MITOLÒGIQUES

Hi ha moltes històries mitològiques on podem trobar fets misògins. Mites com el de Pandora i la història d'Atena ens mostren a unes dones rellevants en la història de la religió i també diferents l'una de l'altra, però a la vegada lligades a la misogínia: una per ser la culpable dels problemes de la raça humana, i l'altra per ser un gran exemple de dona forta, ja que és la deessa de la guerra.

Però també n'hi ha d'altres que el món cinematogràfic ha adaptat i ha modificat per a crear pel·lícules d'acció o de fantasia. Han aparegut en moltes pel·lícules vistes per nosaltres i no ens n'hem adonat mai del significat que tenen aquests personatges. Aquestes són les sirenes (*La Sirenita, Walt Disney*), les harpies, l'esfinx, i Medusa (*Percy Jackson y el ladrón del Rayo*). Elles són personatges, o més ben dit, monstres mitològics feminitzats, amb parts combinades de dona i animals.

Aquests personatges representen el mal, són lletges (a les pel·lícules actuals no són lletges, ja que intenten fer una imatge bona per a l'espectador, als mites originals són bèsties horribles) però també, durant la seva història les mostren llestes, poderoses i fortes, ja que ningú les pot desafiar i aconsegueixen sortir-se'n amb la seva, fins que al final un guerrer fort, intel·ligent i savi, les aconsegueix derrotar.

4.1. Pandora

La història mitològica diu que Prometeu, semidéu i creador dels primers homes, era el protector dels homes a la terra, i ells vivien feliços tenint a l'abast el foc per poder sobreviure, viure en societat i tenir la tècnica per dur a terme moltes coses de la vida quotidiana. En un moment de crisi alimentària, havien de fer-li una ofrena al déu Zeus, sacrificant una vaca. Prometeu (en grec Προμηθεύς, “previsió”, “prospecció”) que podia veure el futur, va aconsellar als homes que, per a poder alimentar-se, fessin una enganyifa a Zeus. Els homes van fer cas al seu protector i després de sacrificar la vaca van fer dos munts: un munt amb els ossos i el greix coberts per la pell llustrosa, i un altre amb la carn i els trossos que eren bons per menjar, però que, a diferència de l'altre, era molt menys atractiu. Seguidament van demanar a Zeus que escollís un. Zeus, va escollir el que visualment era més bonic, el de la pell, sense saber que aquell munt no contenia res més que ossos i greix. Els homes van poder celebrar el banquet d'aquella nit i es van poder alimentar.

Al moment en que Zeus va adonar-se'n de l'enganyifa els va castigar, impedit-los tenir el foc. Això significava la degeneració de la raça humana, ja que el foc els ajudava a alimentar-se, escalfar-se, protegir-se dels animals salvatges, etc. Prometeu, com a protector dels homes, va decidir pujar a l'Olimp per a robar el foc amb una canya buida, i donar-lo als homes. Un cop fet això, els homes estaven feliços de que ja podien sobreviure, però Zeus ho va descobrir, i va prometre-li a Prometeu que es venjaria d'aquesta traïció.

Així, Zeus va decidir crear un regal que a la vegada fos el pitjor càstig del món per a fer mal al que Prometeu més estimava: els

Prometeu donant el foc als homes amb una canya buida, després d'haver-lo robat als déus. *Prometeu donant el foc a la Humanitat*, de Heinrich Füger

homes. Zeus va demanar ajuda als déus de l'Olimp, per crear un ésser amb totes les qualitats dels déus, però que a la vegada fos una via per a portar la destrucció i el mal al món dels homes: Va decidir crear a Pandora (en grec Πανδώρα, "la que tot ho dona", "tot regal") la primera dona. Primerament, Zeus demanà a Hefest que fes una imatge amb fang, amb figura de deessa amb la bellesa que això comporta, i que li donés vida. Després li assignà a Afrodita la feina de donar-li gràcia, i sensualitat, a Hermes de donar-li intel·ligència i un caràcter voluble, i a Atena d'ensenyar-li a teixir. Les Gràcies i la Persuasió li van posar collars i flors per a que encara es veiés més bonica. Zeus li donà un recipient, una gerra amb forma d'úter, i l'avisà que per cap raó no l'obris. Hi ha diferents versions sobre el recipient que portava Pandora: una caixa, una capsa, una gerra...

La caixa de Pandora, de John William Waterhouse

Hermes portà a Pandora a casa d'Epimeteu (en grec Ἐπιμηθεύς "que reflexiona més tard", "pensament tardà") el germà de Prometeu, com un regal dels déus per a que es casés amb ella. També li diu que quan es casin li donarà el regal que porta per a ell i l'haurà d'obrir. Prometeu, veient que era tot una trama de Zeus per venjar-se, va avisar al seu germà perquè no fes cas del regal, però Epimeteu, caracteritzat per

fer actuacions precipitades, es va enamorar de Pandora i al cap del temps es va casar amb ella. Però Pandora no va poder resistir la seva curiositat i va decidir obrir el recipient. Quan va obrir el recipient tots els mals es van escampar per tot el món: la guerra, la fam, el còlera, les malalties, la tristesa, la pobresa, la vellesa, la mort. Algunes versions diuen que dins la caixa hi havia els béns i els mals, els mals es van escampar i els béns es van evaporar, però, de tots els béns es va quedar dintre l'esperança.

Per acabar, Zeus va ordenar lligar Prometeu amb cadenes a una muntanya i enviar una àguila per a menjar-li el fetge durant el dia. Així, sent Prometeu immortal, el fetge sempre li tornava a créixer a la nit i l'àguila sempre estava menjant-se'l. Al cap del temps, Hèracles va alliberar a Prometeu del seu sofriment.

Així és com la mitologia grega explica la desgràcia dels homes en la terra des dels inicis fins ara. Per culpa de Pandora, que no va poder resistir la curiositat i va obrir el recipient, s'estenen tots els mals sobre la terra. En definitiva, si la primera dona va ser creada per portar els mals i la destrucció a la terra, totes les seves successores seran exactament iguals. Així justifiquen que les dones han d'estar sotmeses a l'home i mai s'han de deixar soles ja que poden causar la destrucció de la Terra, o dominar el món. Amb aquesta història mitològica veiem el pensament misogin, només pel simple fet que la primera dona sigui creada com un càstig. També donen per entès que els homes van existir primer que les dones durant molt de temps, però en una societat es necessiten els homes i les dones per a procrear els nous fills.

Troblem fets misògins en la creació de la dona com a un objecte de desig i sensualitat per aconseguir un propòsit. El recipient amb forma d'úter que portava Pandora seria un paral·lelisme amb la figura de la dona, ja que molts filòsofs afirmen que l'úter es el portador de totes les desgràcies i mals (Hipòcrates: *"En l'úter es centren tots els mals possibles"*), igual que el recipient amb forma d'úter porta tots els mals; si aquest recipient en forma d'úter no s'obre, els mals estan controlats. Si s'obre, els mals s'expandeixen.

Això és el que deien els grecs, la dona era verge, pacífica, calmada i bona, però l'havien de vigilar sempre, encara que fos verge, perquè si perdia la virginitat i estava sola, podia destruir el món, i dominar tota la societat amb els seus mals. Els homes creien que havien de tenir la dona com una súbdita, per

Prometeu encadenat amb l'àguila menjant-li el fetge. *Prometeu* de Gustave Moreau.

a no deixar-la sola i que es pogués descontrolar. Per això sempre havia d'estar amarrada a la tutela del pare, familiar, espòs o fills.

Podem trobar influències del mite de Pandora amb Eva a la religió cristiana. Tal com explica la religió, Eva va ser la primera dona igual que Pandora, i les dos van ser creades per un Déu. La història explica que primer només hi havia un home, Adam, i que després es va crear a Eva d'una costella seva. Al mite de Pandora també van existir primer els homes, i després es va crear la dona. També trobem similituds amb el fet de que tant Pandora com Eva portaran la misèria i la destrucció de la raça humana durant la resta de segles.

Escultura de Pandora, feta al 1856 per Job Gibson. Situada a Roma

Eva i Adam tenien una bona vida gràcies a que Déu els donava tot el que necessitaven. Déu els va dir que podien tocar tot el que volguessin menys un pomer. En aquest context va aparèixer el diable convertit en serp, i va intentar persuadir a Adam de què provés una poma del pomer. Adam no va acceptar, per això la serp va convèncer a Eva per a què intentés convèncer a Adam de menjar la poma. Així Eva va aconseguir convèncer a Adam, i aquest es va menjar la poma. Eva també la va provar i Déu, com a càstig, els va desterrar del paradís, fent que sempre visquessin malament.

Podem veure clarament com Eva incita a Adam per menjar la poma, i ell, encisat per ella i les seves paraules, acaba fent el què li manava Eva. Eva es converteix en la culpable de que després els desterrin del paradís, perquè a part d'haver provat la maçana, ha incitat a Adam a fer-ho. La missió de Pandora a la terra era exactament la mateixa, baixar i persuadir a Epimeteu per casar-se amb ell i temptar-lo d'obrir la caixa. Zeus va avisar a Pandora, però la seva curiositat va ser més forta i va acabar obrint la caixa ella mateixa, quan era per a Epimeteu. Com veiem només hi ha una petita diferència al final de la història, però l'argument de totes dues històries i les característiques tant de Pandora com d'Eva són molt similars.

En conclusió, Pandora té moltes similituds amb la història de la primera dona a la religió cristiana, per això podem veure que la mitologia ha influït per a crear la història de la creació dels homes per part del cristianisme. Això ens serveix per veure que les dos religions acusen a la dona com a culpable de les desgràcies de l'home al present.

Adan i Eva. Pintura de Tiziano Veccellio de Gregorio

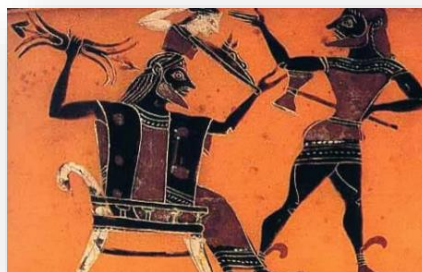
4.2. Atena

Una altra història mitològica és la lluita pel patronatge d'Atenes entre la deessa Atena i el déu Posidó.

Segons la mitologia grega, a l'Olimp habitaven 5 deesses i 7 déus. Entre les 5 deesses, en trobem una que és totalment diferent a totes les altres. Atena (en grec Ἀθηνᾶ) no representa un ideal femení, ella té una personalitat diferent, ja que com va dir Èsquil *"no ha sigut nodrida dins l'obscuritat d'un ventre"* (v.665), és a dir, no ha nascut de la dona sinó de l'home. Atena va ser engendrada per Zeus i Metis, però ella no la va parir. La història que explica com va néixer Atena diu que Urà i Gea van dir a Zeus que si Metis tenia una filla, seguidament

el segon fill seria baró i el destronaria. Zeus no podia permetre que això passés i va decidir empassar-se a Metis quan va quedar embarassada. Al moment del part, Zeus va començar a sentir un horrible mal de cap, i va ordenar a Hefest que li obrís el cap amb una destral per poder treure la nena, i va sortir Atena, ja adulta i amb armadura, casc, escut i llança. Aquest és un punt molt important en la història ja que normalment el que portava els nadons al món era Il·lítia (una dona) la deessa de la maternitat, i no Hefest que no tenia res a veure amb donar a llum, ja que era el déu de la metal·lúrgia.

Atena és la deessa de la guerra, de la lluita, i inventora del carro de guerra. Va sempre vestida amb una armadura com una guerrera. Hi ha contraposicions en aquest personatge, ja que encara que sigui una dona, es creu que al néixer de l'home tindrà els mateixos pensaments que ells, i les mateixes actituds. Atena no voldrà casar-se ni tenir fills, viurà sola, però al ser dona estarà sempre baix de la tutela del seu pare. Es diu que ella va donar la saviesa i el poder de fer guerra als homes. Però ella, també recordarà que és una dona, per això també és la protectora de les filadores i cosidores. També s'ocupa de treballs com ara l'alimentació, i és capaç de transformar elements primaris en objectes útils per a la civilització. Ella també és la que fa créixer l'olivera a Atenes, i a partir d'aquell moment serà l'arbre característic d'Atenes i de la cultura egea. A part, gràcies a l'olivera, Atena va poder guanyar a Posidó en lla lluita pel patronatge d'Atenes.

Pintura. Naixement d'Atena

La societat de l'Antiga Grècia creia que la dona era un ésser malvat que no podia pensar, raonar, ni tampoc entendre, ja que no tenia voluntat de fer-ho. En canvi, Atena és la deessa de la raó, simbolitza la racionalitat davant la força dels homes, davant els sentiments que els porten a lluitar i a matar. Ensenya a controlar als homes, segurament perquè és una dona "atrapada" dins un cos d'home, (el seu cos és el d'una dona amagat dins una armadura de ferro).

Es diferencia de les altres dones per ser forta i sàvia. Ella decideix apartar-se dels afers que faria una dona normal i es dedica a ser la protectora de la ciutat, cosa rellevant perquè les dones estaven completament allunyades de la ciutat, perquè no les consideraven ciutadanes.

Escultura d'Atena situada al Museu d'Atenes.

Potser pel fet de tenir una mentalitat masculina i ser la deessa de la guerra els homes l'adoraven i la sentien com una verdadera protectora, però per altra part sabien que era una figura femenina, i a les seves dones de la *polis* les seguien tenint com a éssers inútils que només servien per tenir cura de la casa i dels fills. Però els grecs també tenien una explicació racional, o el que era el mateix per a ells, un mite, que responia al fet que les dones havien perdut la ciutadania a la *polis*, el mite de la lluita entre Posidó i Atena.

Reunits a l'assemblea, Atena i Posidó havien de disputar el patronatge de la ciutat més important de l'imperi grec. Per

decidir qui guanyaria, cadascú va fer una ofrena a la ciutat: Atena va fer créixer una olivera i Posidó va fer brollar una font d'aigua salada. Davant això, l'assemblea va dur a terme votacions. Les dones van votar a Atena, i els homes a Posidó. Va guanyar Atena per un vot, i davant el fracàs, Posidó es va posar furiós. Per a calmar la fúria de Posidó, els homes van decidir llevar el poder de la ciutadania a les dones, el poder de votar, i també el poder de posar el seu nom als seus fills (si el fill era noia es posava el nom del pare feminitzat).

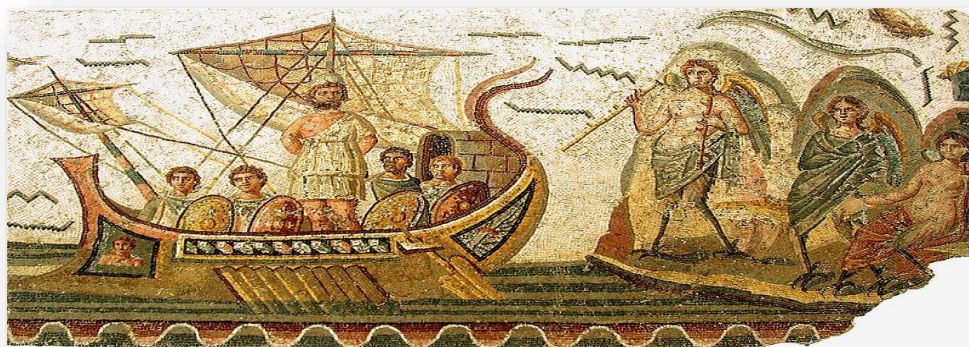
L'explicació racional davant aquest mite és que, quan es comencen a crear les ciutats gregues, els guerrers passen a ser ciutadans, i les dones, apartades dels afers bèl·lics, no obtenen aquest privilegi. Per això les dones no podien participar en la vida política de la polis, no tenien dret a votar ni tampoc a treballar. El que no esperaven totes les dones que van votar per Atena era que

ella no fes res per ajudar a les dones, ja que ella sempre estaria a favor dels homes perquè des del naixement ha estat una deessa masculina, protegida pel seu pare Zeus, i apartada del comportament femení. Inclús ella ho afirma (“en tot i amb totes les meves forces em declino pel baró, excepte en el matrimoni” *Las Euménides*, vv. 735-740). Per això les dones ja no van poder formar part de la ciutat mai més, perquè a Atena no l'importava la situació de la dona a la seva ciutat, sinó ser racional i estar al costat de les decisions masculines, i com la decisió la van prendre els homes per afavorir a Posidó ella mai es va oposar a la decisió. Atena mai farà res per defensar els drets de la dona, drets bàsics que al llarg de tota la història les dones han reclamat i els homes han negat. Això encara s'empitjoraria més pel fet que Atenes era el centre cultural, polític, econòmic, de tota Grècia, i un model a seguir ja que després de la exclusió de les dones a Atenes, tots els altres pobles ho van fer.

4.3. Monstres mitològics

4.3.1. Sirenes

Les sirenes (en grec Σειρήν de Seiran, 'encadenat'), encara que a l'actualitat les presenten amb tors de dona i cua de peix, tenien cap de dona i cos d'au a causa d'un càstig imposat per la deessa Persèfone. Aquest mite apareix relacionat amb Ulisses. Les sirenes eren tres dones amigues de Persèfone, deessa del món subterrani. Hades, enamorat d'aquesta, la va raptar. Les seves amigues van voler salvar a la seva amiga de les mans d'Hades, i van demanar als déus que els hi donessin ales per a poder alliberar a la seva amiga.

Ulisses i les Sirenes. Mosaic Romà del Museu del Bardo (Tuníssia)

El temps va passar i no van aconseguir alliberar-la, i aquesta, com a càstig les va transformar en aquestes estranyes criatures. Les sirenes vivien en una illa del Mediterrani davant de la costa italiana meridional (davant l'illa de Sorrento concretament). Amb els seus cants i els seus instruments produïen una música encisadora que feia atordir als mariners que passaven per la zona. Les llegendes expliquen que els mariners s'estavellaven contra les roques amb els vaixells i les Sirenes devoraven els mariners.

Escultura: El rapte de Persèfone. Bernini.

Però hi va haver alguns que es van poder salvar, gràcies a l'ajuda dels déus, com per exemple els Argonautes, que van passar molt a prop del lloc on es trobaven les Sirenes, i Orfeu, que cantava molt bé, va aconseguir amagar el so de les Sirenes amb el seu cant i van poder salvar-se.

Dibuix en una gerra de la història d'Ulisses i les Sirenes.

Un altre exemple és Ulisses, que durant el seu llarg viatge va haver de passar per aquella zona, i seguint el consell de Circe, va dir als seus mariners que es tapessin les orelles amb cera, i que el lliguessin ben fort al pal major del vaixell, ja que tenia molta curiositat per sentir i veure aquells mostres. Quan Ulisses va sentir el cant de les Sirenes, va voler deslligar-se però els mariners no li van permetre i van continuar remant. Les sirenes, decebudes pel seu fracàs, es van llançar al mar i van morir ofegades.

Trobem molts sarcòfags i aparells de l'antiga Grècia on són representades les sirenes, ja que per aquest mite les sirenes eren considerades divinitats del més enllà que cantaven per als benaurats a les illes Afortunades.

4.3.2. L'Esfinx

Les primeres esfinxs provenen d'Egipte; alguns deien que era la representació del monarca, però fins que arriben a la Grècia Antiga experimenten un fort canvi a pitjor. Les esfinxs eren uns monstres alats amb cap de dona i cos de lleó. També tenia cua de serp i ales. Aquesta Esfinx grega també té el seu mite, el mite d' Èdip.

La història comença amb l'explicació de la maledicció a Tebes. El rei Laios de Tebes, estava refugiat a la cort de Pèlops, a Pisa i quan va tornar a Tebes, es va casar amb Iocasta. Després de casar-se l'oracle el va avisar que si algun dia Iocasta quedava embarassada, el fill assassinaria al seu pare i es casaria amb la seva mare. Altres versions també diuen que l'oracle va preveure que també engendrarien fills. En aquest context va néixer el protagonista. Laios, va encarregar a un pastor Tebà deixar-lo abandonat pel mont Ciceró i clavar-li una estaca als peus perquè no pogués escapar. El pastor Tebà no va tenir la voluntat per fer-ho, i li va donar el nen a un pastor corinti, Pòlib. Aquest el va anomenar Èdip (en grec Οἰδίπους "peu inflat"). Juntament amb la seva dona el pastor va cuidar a Èdip i van exercir de pares per a ell.

Quan Èdip va ser gran li van dir en un banquet que no era fill legítim de Pòlib, i va decidir anar a Delfos a preguntar a l'oracle si era veritat. L'oracle li va dir que mataria al seu pare legítim, es casaria amb la seva mare i tindria fills. Els sacerdots el van desterrar de Delfos i durant el camí cap a Becòcia es va topar amb un home que anava amb un carro. Van tenir una baralla, on Èdip es va enrabiar tant que va matar a l'home i a alguns dels seus acompanyants.

Esfinx de Lanuvium.

Èdip va seguir caminant fins que va arribar a Tebes, on va escoltar una desastrosa notícia: El rei de Tebes havia estat assassinat anant cap a Delfos, on anava a preguntar a l'oracle sobre l'esfinx, el monstre que habitava a Tebes a causa d'un càstig de la deessa Hera cap a Laios, ja que aquest havia raptat a Crisip. L'esfinx estava en una roca a l'entrada de Tebes, i a cada persona que passava pels voltants, la capturava i li formulava un enigma: “ A la terra hi ha una única criatura de dos peus, de quatre peus i de tres peus, la qual té un únic i el mateix nom – de totes les criatures que es mouen per la terra, per l'aire o pel mar, és l'única criatura que canvia la seva naturalesa: però la rapidesa dels seus membres és menor quan camina amb més peus” Si la persona no aconseguia resoldre l'enigma l'esfinx se'l menjava, i si aconseguia resoldre'l, l'esfinx es suïcidaria.

Èdip i l'Esfinx, de Gustave Moreau

Ningú havia pogut resoldre l'enigma encara, i els habitants de Tebes estaven molt espantats. Com que locasta havia quedat vídua, el seu germà Creont, ara regent de Tebes, va oferir el tron i la mà de locasta a qui podés resoldre l'enigma.

Èdip va enfrontar-se a l'Esfinx i va resoldre l'enigma: la solució era l'home, ja que caminava a quatre grapes de petit, amb dos quan era madur, i amb el bastó quan era vell. L'Esfinx, sentint-se derrotada es va suïcidar tirant-se des del lloc més alt de Tebes. Així es va complir tot l'oracle, Èdip va matar el seu pare Laios, que era l'home que es va creuar pel camí cap a Tebes, i es va casar amb la seva mare, locasta, al derrotar a l'esfinx.

Al cap dels anys va acabar de complir-se l'oracle. El matrimoni va tenir dos fills - Etèocles i Polinices - i dues filles - Antígona i Ismene -. Però al cap d'un temps una pesta va arribar a Tebes provocant moltes morts. Èdip va decidir enviar a Creont a Delfos per a consultar l'oracle, i Apol·lo va contestar que la pesta no acabaria fins que fos castigat l'assassí de Laios. Èdip descobreix la veritat quan el pastor que el va abandonar de petit arriba a Tebes per avisar-lo de que Pòlib havia mort. Iocasta es suïcida al saber la veritat i Èdip es treu els ulls per no veure els seus crims i és desterrat.

4.3.3. Les Gòrgones. Medusa

Les Gòrgones (en grec Γοργόνες) eren tres germanes, filles de Forcis i Ceto, habitants del mar. Es deien Esteno (en grec Σθεννώ "força"), Euríale (en grec Εύρυάλη "bon salt"), i Medusa (en grec Μέδουσα "reina"). També eren germanes de les Graies (en grec Γραΐαι). Totes eren immortals menys Medusa. Medusa va caure en una maldició: Posidó i Medusa eren amants, i la va posseir en un temple consagrat a Atena. Ella, que estava enamorada de Posidó, es va posar molt gelosa i va decidir castigar a Medusa, convertint els seus cabells en serps i donant-li la desgràcia de convertir en pedra a qualsevol que la mirés als ulls. Així, Medusa estava amagada per a no poder matar a ningú, ja que no depenia d'ella el fet de matar a la gent.

Atena, va parlar amb Perseu i li va donar la força per a matar a Medusa: li va donar un escut de bronze i li va dir que havia d'anar a la cova de les Graies, monstres amb un sol ull i una sola dent i convèncer-les per a que li donessin la informació de com trobar a Medusa.

Perseu amb el cap de Medusa. Escultura d'Antonio Canova

Quan va aconseguir arribar a la cova de les Gòrgones, va anar amb cura de no despertar les altres germanes que eren immortals, i va acostar-se a Medusa. Amb l'ajuda del reflex de l'escut va poder veure a Medusa sense quedar-se petrificat, i va tallar-li el cap amb l'espasa que Hermes li havia donat. Després de matar-la, Perseu li va donar el cap a Atena, i ella el va col·locar al centre del plastró de l'armadura.

Perseu perseguit per les Gòrgones.

En aquesta història cal fer una petita discrepància, ja que Medusa no és un monstre malvat per voler matar, sinó al contrari, és una víctima que es deixa violar per Posidó i després rep el càstig. A més a més ella no es culpable del seus actes ja que ella no decideix quan convertir en pedra a algú, és a dir, les persones es convertien en pedra quan la miraven a ella als ulls, era inevitable per a ella poder parar-ho. Tampoc la presenta com un monstre lleig, la descriu amb bon cos i bonica de cara, però amb el cap ple de serps.

Com ja hem vist, tots els monstres feminitzats mostren una dona llesta que encara que tingui males intencions sap com persuadir sobretot als homes i que no la pugui derrotar ningú.

Retrat en escultura de Medusa

Però arriba un punt on un home fort, guerrer, intel·ligent i racional pot amb ella, la domina i li demostra que ell pot més que ella, així derrotant-la.

A aquest personatge el podríem comparar amb la figura del pare o el marit, que serien els que han d'educar a la dona i fer que sigui obedient, controlar-la per evitar el mal que ens expliquen els mites. Per això la dona ha estat infravalorada, perquè els mites es van encarregar de que la *polis* veiés a la dona com un càstig i desgràcia, i no com un ésser meravellós dotat de moltes qualitats, entre d'elles donar la vida. Aquests mites portaven un missatge d'avís per controlar una societat, perquè totes les classes socials tinguessin clar el lloc que els corresponia. Per això aquests mites deixen a les dones en un lloc baix, de portadores del mal, de monstres desastrosos. Els homes deien que les dones, si no es casaven ni estaven al càrrec d'algun home es feien dolentes, i destruïen el món. Si ens fixem bé, els monstres que hem vist no estan ni casades, ni viuen baix la tutoria del pare, ni tenen fills. El seu comportament davant el mite demostrava que si les deixaven soles podien destruir tot el que trobaven al seu davant, i també que amb les seves armes seductores podien arribar a seduir i destruir a tots els homes.

Com la gent de l'Antiga Grècia era molt previsor i creien tant en els mites, decidien tenir a les dones aïllades de la ciutat perquè no poguessin ser més, i demostrar ser més llestes, així canviant tot el que ells havien creat.

Dibuix del cap de Medusa tallat

5. Paper de la dona a l'Antiga Grècia

Mantenim les heteres per al plaer, les concubines per a la cura diària del cos, les esposes per tenir fills legítims i administrar la casa en confiança.

Demòstenes, Contra Neera 122

Com podem veure en aquesta frase de Demòstenes, les dones de l'antiga Grècia tenien diferents papers, no totes s'ocupaven de la casa i dels fills com pensem, sinó que hi havia dones que eren independents i realitzaven diferents tasques per poder anar sobrevivint. Els homes sabien molt bé que l'esposa era l'encarregada de la llar i dels fills, i com es pot pensar, molts dels matrimonis no eren concebuts per amor. Per això hi havia dones que s'ocupaven de satisfer les necessitats dels homes, i ells sabien quin era el paper de cada tipus de dona, com ens deixa reflectit Demòstenes.

Al segle VIII aC. es va crear la *polis*, convertint a les persones que hi habitaven en ella en ciutadans. Però no podien ser una societat sense organitzar-se, així que van crear diferents grups socials. Un d'aquests grups socials el formaven els anomenats "ciutadans", integrat pels homes, i on no estaven admesos ni els esclaus ni les dones. Generalment tota societat sol estar jerarquitzada i les diferents classes socials ocupen un lloc acord amb el seu origen. Aquesta frase de Demòstenes és una petita prova del paper que desenvolupava la dona a l'Antiga Grècia.

Les dones, no eren considerades per a res més que no fos donar totes les comoditats als homes, des de que naixia fins que moria. Quan naixia era obedient al pare, i quan era gran obeïa al marit fins la mort. Així, la única tasca de la dona grega era treballar, mantenir cura de la casa, dels fills, i de la seva fertilitat, per a poder donar a l'home fills, ja que eren els únics valorats. Si eren nenes ja sabien tots el camí que li esperava al nadó.

Al sorgir les *polis*, a Atenes es va establir una llei que exigia que els nous primogènits havien de ser de pare o mare atenesos. Aquí es considerava tant a la dona com a l'home ciutadans, però poc a poc, anirà canviant aquest pensament, en especial a Atenes, on ens centrarem més per ser el centre cultural de Grècia.

5.1. Societat Grega

La societat grega era estamental i basada en el naixement, és a dir, quan naixien segons la condició social dels seus pares ja pertanyien a una classe social, i era molt difícil de pujar de nivell. També depenia el nivell de riquesa de la família, per això la gent més rica estava en les posicions més altes i com més pobres més a baix estaven en la societat. És clar que depenent del nivell de noblesa de la família o dels diners, tenien més privilegis o no. Tal com va anar passant el temps la societat atenesa anava evolucionant dins les classes socials ja que els ciutadans reclamaven més drets i privilegis. Això causava molts conflictes entre diferents classes socials, les més privilegiades i les més pobres, i per a solucionar-ho es van introduir modificacions polítiques per a resoldre els problemes i que el poble estigués més content. A part de tot això, la societat atenesa era molt oberta a les altres *polis* i privilegiada per la seva situació geogràfica, ja que els permetia tenir un gran desenvolupament en el comerç i la activitat marítima.

La societat d'Atenes estava dividida en dos grans grups: els homes lliures i els esclaus, encara que estaven vivint en una democràcia i haurien de donar exemple d'igualtat. La societat eren homes, ja que les dones no eren considerades ciutadanes, i només uns podien tenir drets polítics per a participar en les decisions d'Atenes. La diferència entre els esclaus i els ciutadans era espectacular, i els ciutadans havien de ser majors d'edat i específicament fills de pare i mare atenesos, i havien de participar obligatòriament en la ciutat, en l'activitat política i en les seves propietats. També eren els únics que podien exercir els seus drets cívics, i segons el nivell de fortuna.

Els ciutadans no solien treballar en feines del camp, o en feines remunerades ja que era mal vist en la societat d'Atenes. Ells preferien formar part en les activitats de la *polis*, ja que si treballaven per al govern els pagaven, sense tenir que fer feines per ells mateixos, per això estaven els esclaus.

5.2. Família Grega

Les polis es van començar a crear mitjançant diferents tribus, i després van anar creixent amb l'apropament de la gent dels voltants. Atenes serà una ciutat que servirà de model per a les altres. Una de les normes més importants era que els ciutadans havien de ser fills d'un matrimoni legalitzat de pare i mare atenesos, per això era bàsic crear enllaços i famílies, que passarien a ser les institucions bàsiques a Atenes, amb la funció de crear nous ciutadans, ja que les lleis així ho deien. La família la formaven el marit, l'esposa i els fills. En alguns casos també es consideraven com a família altres parents dependents, i com a curiositat també consideraven als esclaus particulars dins de la família, al viure a la casa i tenir una relació, encara que fos econòmica. Les famílies buscaven matrimonis entre la seva pròpia família, per a poder fer créixer les seves propietats i les seves riqueses, i poder conservar un cercle reduït de parents. Quan els pares es morien, les terres i propietats adquirides passaven a ser dels fills dividides equitativament. Els papers de cada membre de la família eren com una pauta per a totes les famílies d'Atenes, quan naixien ja tenien escrit el que havien de fer o aportar al món.

L'home, s'encarregava de participar en la política de la polis, i col·laborar amb les decisions de la ciutat, i a part també dirigia les seves propietats, manava als esclaus, prenia les decisions de la casa, etc. La dona era l'encarregada de portar els descendents al món, de criar-los i cuidar-los, i de tenir cura del marit i de la casa. Quan naixia un nen, a la porta de la casa es penjava una fulla d'olivera, ja que l'home era el que conreava, treballava i era el que conservaria la descendència, i la mare havia de dedicar tot el seu temps per educar-lo a fi que estudiés i es formés a la polis, i en canvi, quan naixia una nena es penjava un tros de fil de llana a la porta, ja establint el paper que hauria de dur a terme la nena.

La nena era educada a casa per a fer les feines característiques de la dona, però depenent del nivell de riquesa de les famílies algunes vegades les deixaven aprendre una mica de cultura o tocar algun instrument musical. Totes les persones que vivien a casa havien d'obeir les ordres del seu tutor, és a dir, el marit, i havien de fer tot el que ell els manés.

5.3. El matrimoni

Per a les dones la vida que tenien era un privilegi, i pensaven que eren felices si feien el que els homes els deien. Des de petites ja els ensenyaven la seva feina a la *polis* i el seu objectiu principal era arribar al matrimoni i a la maternitat per ser dones dignes i poder ser ben vistes.

Quan els homes tenien una edat madura (entre 30 i 35 anys) decidien casar-se amb dones molt més joves, ja que per a les dones l'edat mitjana per casar-se i procrear era de 15 anys. Abans de la majoria d'edat les dones vivien al gineceu, una sala en les cases riques gregues dedicada a les dones, criades i filles de la casa. Allí la mare i l'àvia educaven a la dona per a poder ser una bona esposa, ja que aprenia a cuinar, a filar o cosir, i a tenir cura de la casa. Les que tenien una mica més de llibertat per condició econòmica podien aprendre algunes coses a part, però això només durant la seva infantesa, ja que si quan es casaven l'home no volia que ho fes, no ho feia.

Tenien prohibit sortir de la casa, excepte quan hi havia festes religioses. Podien anar acompanyades i participar en les processons i els cants, separades dels homes. No tenien dret de decidir amb qui es volien casar, ho decidia el pare fent un acord econòmic, polític o familiar amb el futur marit. Si no eren de la família, ja que era molt típic enllaçar membres de la família per a conservar els béns, no es coneixien fins al moment de la cerimònia del matrimoni. El pare venia el dot de la filla al futur espòs per una quantitat elevada de diners, i la núvia no podia posar-se en contra de la decisió del pare. Existia la possibilitat de divorci, és clar, si l'home ho volia per algun escàndol que hagués provocat l'esposa o per no seguir les seves normes. En el moment del divorci els diners que el pare havia donat al marit passaven una altra vegada a les seves mans, igual que quan la dona quedava vídua.

En un cas extrem de mals tractes la dona podia demanar el divorci, però estava obligada a queixar-se a l'arcont, i després de sentir la queixa es decidia si podia divorciar-se o no, sempre després tornant baix la tutoria del pare o algun familiar baró.

La cerimònia del matrimoni era preparada per la família amb molta atenció dies abans. La vesprada abans de casar-se la núvia havia de remullar-se amb aigua sagrada d'una font, que portaven amb el *lutròfor*, un recipient semblant a una gerra amb dos asses. El dia esperat la núvia es vestia de blanc i les dos famílies feien sacrificis als déus per celebrar la unió. Seguidament es procedia a fer un ritual, en el qual el nuvi anava a buscar la núvia a casa dels pares per la nit, i anaven els dos junts a casa del nuvi. Si tenien bona condició econòmica anaven amb un carro i les persones del poble els acompanyaven amb pals encesos amb foc, juntament amb músics al davant de tot. Quan els nuvis arribaven al seu destí la mare d'ell sortia per a rebre'ls, agafava a la núvia i la portava dins a casa per a unir-los en matrimoni. Tots junts ho celebraven amb un convit i tots els invitats tiraven nous, fruits i dolços com a símbol de felicitat i prosperitat. El dia següent es celebrava una altra festa on els invitats donaven regals als nuvis ja casats.

Després de tota la festa la dona ja havia de viure el dia a dia amb el marit, i havia de complir totes les normes i les seves obligacions, que moltes eren iguals per a totes les esposes. Si la família era rica, l'esposa tenia moltes més obligacions ja que havia de vigilar les propietats i terres, els esclaus i els treballadors a part de la pròpia casa i els fills. S'havia d'assegurar que el menjar estigués llest per a quan l'espòs arribés. Si era una família pobra la dona havia de netejar la casa i cuinar, però si era una família rica o de classe mitjana hi havia esclaves específiques per a netejar la casa i cuinar, encara que la dona també participava. També s'ocupava de cosir totes les teles necessàries per a la decoració de la casa, i de fer la roba per a la família. L'esposa cuidava dels fills i de la seva educació, però a més, si algú es posava malalt l'havia de cuidar. Una de les obligacions que els hi donava una mica d'importància era el fet que havien de gestionar l'economia de la família, un aspecte molt important a la Grècia antiga i que haurien de fer els homes però ells s'ocupaven de

participar en la política de la polis, i no estava ben vist que un home treballés, així que ho havia de fer l'esposa.

En resum, la vida de la dona casada era una vida simple, sense cap privilegi ni dret. Si ens fixem bé la dona i l'home tenien vides separades però complementàries, ja que si la dona no tenia drets, l'home sí, i si la dona no podia sortir de casa, ell no hi entrava quasi mai. La dona s'ocupava de tot el que el marit no feia, és a dir, s'ocupava de tots els afers que una família necessita, mentre que l'home s'ocupava de participar en els afers polítics de la ciutat, de donar opinions quant a millores en la ciutat, en l'economia, cultura, etc.. També es important comentar que si la dona era infidel a l'home, rebia una condemna molt dura, però el marit tenia llibertat sexual, normalment tenien entre 3 o 4 amants, i la total llibertat per deixar a la dona pel motiu que fos (la més comú era si la dona no podia tenir fills). La dona era ben bé una esclava que el seu pare anteriorment havia canviat per diners, i ella ho acceptava i obeïa als seus tutors amb gust perquè el pensament d'aquella època així ho ensenyava, i aquest *modus vivendi* duraria milers d'anys més.

5.4. La situació de la dona Grega

La dona Grega primerament ja no era considerada dins la ciutat, no existia ni la paraula "ciudadana". Els homes eren els que tenien tot el poder a les seves mans, i l'única opció que tenien les dones era acceptar-ho i obeir als seus tutors. Quan la dona es casava ja pertanyia al marit i havia de ser-li fidel. Però encara que no es consideressin una classe social hi havia diferents classes socials femenines a l'antiga Grècia, i algunes tenien més llibertats.

A l'antiga Grècia, des del moment en que la nena arribava al món ja la veien com un càstig, ja que era una càrrega molt gran cuidar-ne una. L'excloïen de molts aspectes que un nen sí que podria fer, i havia de treballar en les feines domèstiques, agricultores, ramaderes, comercials, etc. La paraula "Gyne" (en grec γυνή) significa tant "dona" com "esposa". Les dones no eren considerades ciutadanes a Grècia, però sí que existien diferents classes de dones diferenciades, unes amb més privilegis que altres. La dona era vista com una màquina de procrear, i així la tractaven, per això no tenia cap dret, a canvi tenia

obligacions, i la més important era cuidar els fills. La dona estava completament protegida i no podia participar o tenir res a veure en la societat, tampoc podia heretar res ni ser propietària de la seva casa, inclús no podien comprar res per elles mateixes que tingués un preu alt. En aquest apartat començarem parlant de les classes socials femenines a la polis, la vida de la dona i la seva situació, i del paper de la dona en l'antiga Grècia.

Dins de la societat atenesa hi havia grups socials bastant diferenciats i rellevants en el cas femení. Les dones es dividien en dos grups: el primer eren les dones verges, que eren destinades al "parthenoi" (παρθενοί) per rebre l'educació adequada i ensenyar les obligacions de l'esposa ja que encara no s'havien casat. El segon grup eren les prostitutes. Les prostitutes eren aquelles dones que no s'havien casat ni estaven sota la tutela de cap home, i retien culte especialment a la deessa Afrodita. Tenien molta més llibertat que les altres dones destinades a casar-se, podien participar en certes festes, tenien les seves pròpies celebracions, inclús de vegades tenien formació artística i intel·lectual, fet rellevant per a comprendre que els homes passessin més temps amb elles que amb les seves pròpies esposes. Eren cortesanes refinades, anomenades "hetairai" (ἑταίρα "acompanyant femenina") que provenien de l'estranger i havien sigut esclaves al passat, i gràcies a que algú els hi havia pagat la llibertat podien ser lliures, i més refinades que les prostitutes habituals, ja que tenien educació, modals i una bona condició física que agradava als homes. Es concentraven en establiments reservats per a elles i els homes acudien als seus serveis, i els pagaven més o menys depenent de la feina que havien fet: massatges, banys, menjar afrodisíac. A les festes on els cortesans, sense la presència de les esposes, bevien i s'ho passaven bé, les "simposios" (en grec συμποσια) elles eren pagades per entretenir i fer companyia, tocar instruments, cantar, fer espectacle, i tenir relacions sexuals amb ells. Gràcies a la gran quantitat de diners que se'ls pagaven, algunes prostitutes van aconseguir grans fortunes i ser personatges reconeguts a la ciutat. Per a destacar, es passejaven per la polis amb un aspecte diferent de les altres dones casades.

Es maquillaven molt vistosament amb colors vius, portaven tacons, es tintaven el pèl de color ros i el portaven més llarg que les dones casades, o sinó

utilitzaven postissos i perruques. També es depilaven amb navalles, cremes o altres objectes per a veure's boniques. Utilitzaven robes i vestits cridaners, inclús algunes anaven ensenyant un pit. Això va provocar revolt en les altres dones d'Atenes, i poc a poc totes les dones van anar adoptant aquests costums, i a l'anar pel carrer vestides com elles donaven equivocacions als homes, ja que no es podien diferenciar les prostitutes de les dones casades. També cal comentar que molts personatges importants com ara polítics, artistes o filòsofs també gaudien de la seva companyia. Però no totes les prostitutes vivien bé sent lliures, ja que hi havia que eren esclavitzades en establiments on les feien servir com un negoci o un comerç per als ciutadans, i per a ser lliures algú havia de comprar la seva llibertat.

També hi havia prostitutes "sagrades" que entraven als temples a consagrar-se i allí servien al santuari durant la resta de la seva vida, però el més curiós és que seguien exercint la seva professió dins el temple, que amb l'excusa d'estar consagrat a la deessa Afrodita, acollien als homes per oferir plaer. Sabem que aquesta "prostitució sagrada" va tenir lloc a Sicília, Xipre, Capadòcia, etc. Però un cas rellevant és el del temple d'Afrodita a Corint, on s'allotjaven moltes tropes servils després de l'època clàssica. El 464 aC. un ciutadà Corinti que va guanyar una carrera a peu del pentatló als Jocs Olímpics, va dedicar a Afrodita, com agraïment, cent dones joves al temple. Ho podem saber ja que s'ha conservat un cant festiu encarregat a Píndar "*filles molt acollidores, serventes/ de Xiulo (la persuasió) en la fastuosa Corint*".

Quant a les dones que depenien d'un tutor masculí, no tenien cap dret en Atenes ja que jurídicament la dona atenesa es considerava una eterna menor. Una dona lliure, que no fos prostituta, i que treballés sola a la ciutat o que fos indigent feia que no la consideressin d'Atenes. No tenien drets polítics ni podien participar en les funcions del govern.

Si una dona es casava, tots els béns que ella tenia passaven al marit, ja que una dona no tenia dret de posseir ni heretar béns ni propietats, només els seus objectes personals. L'única forma de poder heretar béns era l'epiclerat, quan la noia era filla única i no hi havia cap parent masculí que pogués heretar el patrimoni del pare.

A diferència de les prostitutes, les dones casades no podien sortir de casa, ja que de tots els afers externs se n'ocupava l'home. Només podien participar en algunes festivitats religioses especialment per a dones, o festes i celebracions familiars, que cal afegir que era dels únics cops que es podia veure a l'home i la dona junts. Com estaven tot el dia a casa havien d'estar acompanyades, normalment per esclaus homes, i si per algun cas extrem havien de sortir a la ciutat per fer alguna compra urgent, havien d'anar acompanyades per uns quants esclaus. La dona casada depenia totalment del marit, per això ell la podia deixar sense diners, acusar-la de mals tractes, o inclús matar-la si tenia un mínim motiu de que la dona no li havia sigut fidel.

En algunes ocasions quedaven amb les seves amigues i organitzaven menjars, però sempre eren amistats dins el centre d'amics de l'home, és a dir, les esposes dels homes que tenien relació es reunien ja que els homes, per conèixer als marits, els donaven el consentiment.

Les dones casades que tenien una bona condició econòmica es preocupaven bastant de la seva aparença, i es cuidaven molt per a l'home, gastant molts diners per comprar cosmètics i productes de bellesa. Es van acostumar a banyar-se diàriament, i es feien fregues amb uns olis perfumats, que feien que la pell estigués suau i tova. Utilitzaven olis per al cabell, perquè estigués més brillant, inclús algunes dones, adoptant les costums de les prostitutes, se'ls tenyien o usaven perruques. Es posaven roba per a marcar més la seva figura, i sabates més altes. Quant a maquillatge, era molt comú utilitzar maquillatge o productes per a fer més clar el color de pell (ja que la moda era estar molt blanca) es posaven color a les galtes i es pintaven les celles més fosques.

Com que les dones pobres o de baixa condició social tenien més llibertat pel simple fet de que havien de col·laborar en portar diners a la llar ja que el marit sol no podia mantenir a la família, per això elles podien sortir de casa per exercir treballs entorn a l'agricultura, ramaderia o comerç. També podien anar per la ciutat a fer encàrrecs, a buscar aigua a la font o a comprar i aprofitar per trobar-se amb amigues i xerrar una estona, cosa que en una família de bona condició social faria sempre l'home. Com que al ser pobres no tenien pressions econòmiques, en les parelles pobres quasi no existien els dots, i els matrimonis

tampoc estaven molt concertats. Quan la dona pobra es quedava vídua, havia de buscar-se la vida treballant al mercat venent els seus productes artesanals: olives, fruits, hortalisses, herbes naturals, teles, olis perfumats, pintes, petites joies, etc.

També hi havia una minoria de dones que provenien de l'estranger: les dones dels metecs, que segurament tenien el mateix paper que les dones ateneses, i unes altres que venien per obtenir fortuna. Si ho aconseguien gràcies a la seva astúcia i educació, podien arribar a ser cortesanes, però si no se'n sortien acabaven sent pobres prostitutes treballant a locals on les explotaven. Un altre grup de dones era el grup de les dones esclaves, que tenien la mateixa procedència que els esclaus: estrangera, o òrfenes d'Atenes.

Les dones esclaves eren les menys afavorides. Hi havia un gran nombre d'esclaves ja que era necessari tenir els serveis d'una dona a casa, per netejar i tenir cura de la casa, i sobretot els convenia ja que les dones eren organitzades i ordenades. Només podien ser lliures si el seu amo ho ordenava, però no els convenia ser lliures ja que no tenien família ni cap dret. A les cases on treballaven havien de fer tot el que l'amo digués i no tenien cap tracte familiar.

En resum, les dones casades de baixa condició social vivien millor que les de bona condició ja que per les condicions econòmiques tant l'home com la dona col·laboraven per tirar amunt la casa, així la dona tenia molta més llibertat. El problema d'aquestes dones era que al no haver-hi mesures preventives, tenien molts de fills i moltes famílies pensaven que era una càrrega inútil cuidar una nena, ja que la nena no era ciutadana ni tenia cap importància a la polis. Així, moltes nenes eren abandonades al carrer per no cuidar-les, passant a ser dones indígenes amb mala reputació.

6. La dona a l'actualitat

Durant els principis del segle XX la mentalitat del món occidental va començar a canviar gràcies als grups feministes que defensaven els drets de les dones, i intentaven de totes les maneres treballar i aconseguir fer tot el que els homes feien. En aquella època la natalitat va disminuir, i les famílies no tenien tants fills. Els costums es liberalitzen, i ja no es busca marginar o discriminar la gent que no segueix els costums o les tradicions (avortament, relacions prematrimonials). Pel que fa a la religió, la gent no és tan conservadora, i la majoria de la gent prefereix una cultura laica. Dins d'aquest context les dones es veuen capacitades per seguir defensant el seus drets. Demanen millores com ara el sufragi universal, l'educació i universitat per a dones, el dret a treballar, etc. Després de la reivindicació dels cercles feministes veiem una evolució que ens porta a finals del segle XX, on les dones, ja podent accedir a la universitat, aconseguen uns resultats que superen als homes, encara que quan finalitzen ells estudis, encara no hi ha igualtat per a assolir un treball i un sou digne.

Dones defensant els seus drets mitjançant vagues populars

També cal dir que la violència de gènere augmenta progressivament en els últims segles, i algunes hipòtesis afirmen que les actituds i creences misògines podrien arribar a ser un element característic dels agressors, i podem citar alguna característica pròpia d'aquests que estigui relacionada amb una actitud misògina. Per exemple, alguns treballs com l'informe del *“Defensor del Pueblo, 1998”* *“No presenten una psicopatologia específica sinó una sèrie de trets i actituds pròpies i característiques de l'estereotip masculí”*.

Pel pensament misogin que fa odiar a la dona, moltes persones arriben a convertir aquest pensament en una raó per a arribar a agredir-les físicament, i a l'actualitat es donen molts casos de morts a causa de la violència de gènere. Aquesta actitud misògina es veu relacionada amb el rol del marit en la violència domèstica, ja que l'home creu que té el poder dins el sistema familiar i volen mantenir-lo. Per a mantenir-lo usen la violència física, i l'agressió psicològica o sexual. Les dones, veient-se atacades físicament i psicològicament, són incapaces de reaccionar, i moltes no denuncien a la policia al seu marit per por. Un estudi fet al novembre de l'any 2015 ha calculat que aquest any han mort 45 dones a causa de la violència masclista a Espanya.

Per això, durant aquestes dècades que la televisió és un mitjà per estar informats de les coses que passen al món, el Parlament Europeu amb l'ajuda de les autoritats, ha decidit fer nombroses campanyes publicitàries per tota Europa. Aquestes campanyes avisen a la gent dels símptomes que tenen els agressors per a poder escapar aviat, i també intenten conscienciar a les dones perquè perdin la por i denunciïn a la policia el seu agressor.

Cal dir que un gran nombre de dones estan conscienciades de qualsevol acte discriminatori o misogin, i moltes denuncien el mínim comentari despectiu o les petites agressions que es produeixen en els seus llocs de treball o en els llocs públics, però la situació canvia quan el problema està dins a casa. Potser pels lligams que aquesta dona té amb l'home, tant sentimentals com paternofiliais, però esperem que canviï aviat aquesta situació.

Un home amb el puny tancat i una don
ajupida, probablement amagant-se de l'home
que li vol pegar.

7. Exemples de fets misògins relacionats amb històries mitològiques

Les històries mitològiques han servit per explicar el comportament de la gent d'aquella època, de l'organització social, dels costums, etc. Per això, els mites van ser una de les coses que es van arrelar més fort al pensament occidental, i durant els segles següents també van seguir vigents. Per exemple, hem vist que amb l'aparició del cristianisme no es van perdre algunes històries de la creació humana, ja que trobem moltes semblances amb la història religiosa i els mites, concretament en el de Pandora. Podem comprovar la força de la religió i les tradicions ja que en l'actualitat encara està present, per això hi ha molts fets misògins en l'actualitat que tenen relació amb els mites misògins, més concretament, amb els que hem vist nosaltres.

7.1. Nom dels huracans

Tant les sirenes, com l'esfinx o Medusa, són monstres amb cossos femenins, són malvades i intel·ligents, i si no els derrotaven podien portar la destrucció al món. Podem establir una relació amb els huracans i els monstres mitològics. Els huracans també porten la destrucció al món. En algunes èpoques han tingut noms femenins, igual que molts monstres mitològics eren dones.

Els huracans són nomenats per poder identificar-los al públic i perquè fos més fàcil donar avisos d'emergència. Quan es van començar a posar nom als huracans, es posava el nom del sant del dia en què havia passat la tragèdia.

Però durant la Segona Guerra Mundial els soldats de la marina nord-americana va començar a posar nom de les seves parelles als huracans. Des de llavors, tots els huracans tenien nom de dona, fins 1978, en què les organitzacions feministes, que volien desvincular els huracans al gènere femení, van protestar pel fet de posar noms de dones als huracans causants de desastres i destrucció al món.

Així, l'Organització Meteorològica Mundial (OMM) va elaborar unes llistes que alternen noms d'home i de dona per a posar-los als huracans. Per a posar els noms cada any es trien els noms amb cada lletra de l'alfabet, un de masculí i un de femení, menys les lletres Q,U,X,Y,Z.

Podem veure com abans de l'any 1979 tots els noms dels huracans eren de dones:

Lista de nombres retirados por año

				1954 Carol Hazel	1955 Connie Diane Ione Janet	1956	1957 Audrey	1958	1959
1960 Donna	1961 Carla Hattie	1962	1963 Flora	1964 Cleo Dora Hilda	1965 Betsy	1966 Inez	1967 Beulah	1968 Edna	1969 Camille
1970 Celia	1971	1972 Agnes	1973	1974 Carmen Fifi	1975 Eloise	1976	1977 Anita	1978	1979 David Frederic
1980 Allen	1981	1982	1983 Alicia	1984	1985 Elena Gloria	1986	1987	1988 Gilbert Joan	1989 Hugo
1990 Diana Klaus	1991 Bob	1992 Andrew	1993	1994	1995 Luis Marilyn Opal Roxanne	1996 Cesar Fran Hortense	1997	1998 Georges Mitch	1999 Floyd Lenny
2000 Keith	2001 Allison Iris Michelle	2002 Isidore Lili	2003 Fabian Isabel Juan	2004 Charley Frances Ivan Jeanne	2005 Dennis Katrina Rita Stan Wilma				

Quadre amb els noms dels huracans abans del 1954 al 2005.

7.2. Cognom hereditari masculí

Al mite sobre el patronatge d'Atenes entre Posidó i Atena, guanya Atena davant de Posidó, i per a calmar la seva ira, els homes decideixen que a partir d'aquell moment cap dona li podrà posar el nom al seu fill o filla, sempre hauran de ser noms masculins. Aquí trobem fets misògins, ja que els homes són iguals que les dones i per això s'ha de poder tenir el dret de posar el nom que es vulgui. Habitualment, el primer cognom del pare passava a ser el primer cognom del fill, així prevalent el cognom paternal sobre el maternal. Per això, podem pensar que hi ha influències d'aquest mite en el traspàs dels cognoms masculins.

Si es tenen fills, el cognom del pare va passant de generació en generació. En canvi, si es tenen filles, el seu cognom acaba per desaparèixer en generacions posteriors.

Avui en dia es pot canviar l'ordre dels cognoms i posar primer el de la mare, gràcies a moltes propostes demanades i per una proposta que va realitzar Iniciativa Catalunya Verds sobre l'alteració de l'ordre tradicional dels cognoms, en la qual després s'hi van sumar el PSOE i el PP. Cal dir que hi van haver moltes queixes i burles d'alguns, que van jutjar aquesta proposta d' *esnobisme* o de *modernització excessiva*. Trobem un article sobre l'ordre dels cognoms publicat al diari AVUI el 27-4-1999 on es queixen d'aquesta proposta per Iniciativa amb un to sarcàstic "Que no! Que no és el mateix... galimaties que Maties Galí/ Anna Porcel que porcellana/ quina mar que Marquina,/ vi bo que boví,/ cos de fada que fa de cos."

Aquest article va ser contestat per la Sra. M. Rivadulla, diputada de Iniciativa Verds al Congrés de Diputats, a " En el nom, també, de la mare" on defensa els drets de les dones i critica el to sarcàstic amb què parlen. També argumenta totes les raons de les dones per voler posar primer el cognom seu als seus fills.

7.3. Dones no ciutadanes

Per a que Posidó no s'enfadés, no només van prendre la decisió de no traspasar el nom de les mares als fills, sinó que en van dur a terme una de molt pitjor: van decidir que les dones no serien mai més ciutadanes d'Atenes, i el problema va ser més greu quan es va adoptar aquest canvi a les altres polis de tot l'Imperi Grec, ja que Atenes en aquell moment esdevenia com un model social, polític, econòmic i cultural. A partir d'aquell moment i durant tota la història del món Occidental les dones no han estat considerades ciutadanes, no han tingut cap dret, ni tampoc han considerat que puguin fer alguna cosa més que no sigui estar tancades a casa fent els seus afers.

Després del gran esforç dels moviments feministes que reclamaven igualtat, la Constitució de 1978 va establir les bases per aconseguir la igualtat de drets entre homes i dones. En l'article 1.1 de la Constitució es parla de la igualtat entre els valors superiors de l'ordenament jurídic, i de la igualtat com a principi, i els articles 14 i 9.2 conformen la "clàusula de igualtat" formada per la igualtat formal i la igualtat real.

També es va aprovar una reglamentació igualitària entre els dos sexes, i al 1981 es va modificar el codi civil per reconèixer la igualtat jurídica de la dona casada en l'administració dels béns i en el poder de la pàtria potestat. També es van regular els procediments de nul·litat, separació i divorci, fet molt important ja que abans d'aquesta llei era molt difícil divorciar-se, o sortir ben parada econòmicament d'un, ja que la justícia de vegades decidia a favor dels homes. Així van seguir molts més canvis, i cap al final dels anys 80 s'havien eliminat totes les discriminacions legals cap a la dona.

Encara que durant les últimes dècades s'han aconseguit molts canvis legals a favor de la igualtat entre homes i dones, al moment de la pràctica segueixen presents pensaments discriminatoris cap a la dona que fan que a les dones ens sigui més difícil adaptar-nos en aquest món igual que als homes.

7.4. El treball femení

A l'antiga Grècia les dones no treballaven, no estava ben vist. Era millor que treballessin en l'àmbit privat, és a dir, en els afers de la llar i en la cura i educació dels fills. Però encara que no estava ben vist hi havia nombroses treballadores en els tallers, fàbriques, en el comerç, servei domèstic, etc. Aquestes dones treballaven per a subsistir i alimentar als seus fills però al ser dones rebien una enorme explotació: treballaven moltes més hores al dia sense descans, tenien sous més baixos, no tenien bones condicions higièniques... Això els anava molt bé als burgesos de les fàbriques, ja que tenien més mà d'obra i treball, més assequible i sense queixes, ja que al necessitar el treball no protestaven. Però a part de treballar a les fàbriques, quan arribaven a casa s'havien d'ocupar de les feines domèstiques i dels seus fills, per això es parla de la doble jornada laboral de la dona.

Les dones treballadores van agafar força i van unir-se per conscienciar al món de la discriminació que rebien, i amb la influència de les idees anarquistes que arribaven a Catalunya concretament, van protagonitzar revoltes i vagues populars per reclamar igualtat de drets. Van participar activament en els moviments sindicals i en els conflictes socials. En el cas de Catalunya, les dones treballadores van protagonitzar la vaga tèxtil del 1914, van aconseguir tenir més presència en alguns sindicats anarquistes (l'Art Fabril la Constància).

Actualment totes les dones tenen dret a un sou digne i un horari de treball just, i igual que els homes. Però elles segueixen tenint doble feina, ja que també han de tenir cura de la llar i dels fills. També s'ha de dir que estem fent un pas avant amb aquest tema, ja que els homes també s'ocupen de la llar i dels fills, sobretot arran de l'entrada de la dona al món del treball.

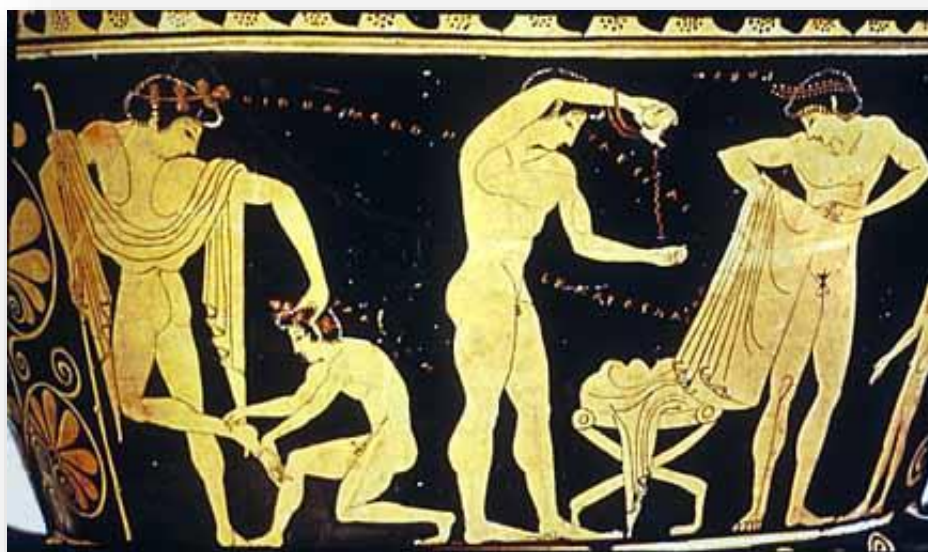
Dones joves amb un missatge a les samarretes: Viva el feminisme.

7.5. La marginació a l'esport

Les dones a l'antiga Grècia també van sofrir discriminació en les activitats d'entreteniment i les esportives. No podien sortir de casa per fer altres activitats perquè no estava ben vist. Eren activitats pròpies dels homes.

Els jocs Olímpics són uns jocs esportius que recullen atletes de tot el món per competir en diverses categories esportives, que es celebren cada quatre anys. Però l'origen dels Jocs Olímpics es remunta, segons la tradició, al 776 aC. a Olímpia, un santuari consagrat als déus de l'Olimp. Cada quatre anys es declarava una treva sagrada perquè les ciutats gregues deixessin les lluites i poguessin participar en els jocs, entre juliol i agost.

Només podien participar els homes grecs de condició lliure, no culpables de cap crim ni afectats per malediccions religioses, ja que els jocs eren com una mostra de veneració als déus de l'Olimp, en concret a Zeus. Per tant, les dones no podien participar en els jocs, i les nenes tenien permesa l'entrada fins que es casaven. Les lleis eren tant estrictes que si es veia una dona dintre el recinte sagrat durant els jocs, havia de ser tirada des del mont Típeu. L'únic joc en el qual les dones podien participar eren els Jocs Hereus en honor a la deessa Hera, a Olímpia.

Atletes preparant-se per als Jocs Olímpics a l'antiga Grècia

Aquests jocs van recuperar-se l'any 1896, gràcies a l'impuls del baró de Coubertin. Amb aquests jocs volien fomentar la unió entre els diversos pobles per l'esport. En record dels Jocs Olímpics de la Grècia antiga, els primers es van fer a Atenes. Als següents jocs es va permetre competir a les dones per primer cop, però no tots els països portaven a les dones a competir. Alguns països com Aràbia Saudita o Qatar no portaven dones fins que el Comitè Olímpic Internacional va anunciar que posaria pressió per a que tots els països portessin a competir a les dones, inclús que es podrien penalitzar aquells països que no deixessin competir a les dones del seu país. Així, els Jocs Olímpics del 2012 (a Londres) van ser els primers jocs en els quals van poder participar atletes femenines de tots els països.

Abans dels jocs del 2012 els homes i les dones competien per separat, però a partir dels jocs del 2012 ja van competir homes i dones junts. Els jocs del 2012 van ser els últims jocs que es van fer ja que els pròxims seran l'estiu del 2016. Així podem comprovar perfectament que la igualtat entre homes i dones a l'esport fa molt poc que s'ha aconseguit, ja que aquests jocs són una forma d'unir països i cultures, i fins a l'actualitat, les dones no estaven considerades per a participar. Per sort, la societat està canviant i moltes persones estan lluitant per a canviar moltes d'aquestes situacions misògines encara presents.

Charlotte Cooper, la primera guanyadora Olímpica als jocs del 1900.

8. Conclusió

Ara que tinc aquest treball acabat, puc veure clarament que totes les preguntes que m'havia formulat al principi s'han respost, però algunes no de la forma que jo esperava, jo en principi pensava que la dona avui en dia havia millorat la seva situació respecte al món Grec (salvant les distàncies que ens separen), però això no ha sigut tant com jo creia. També he pogut resoldre molts dubtes que sempre m'havien anat pel cap: quin havia sigut el passat de la dona, si havia estat discriminada, si ha aconseguit tots els drets que reclamen, si la misogínia segueix present en les nostres vides... Amb tot això he pogut extreure les meves pròpies opinions i conclusions de tot el que he estat estudiant aquests mesos, per acabar concretant que la misogínia segueix present en la vida quotidiana, i més del que ens pensem.

Em considero una persona defensora dels drets d'igualtat de les dones, i per tant, em considero feminista, i no podia ser que no sabés els orígens de la discriminació de la dona, l'embrió de tota aquesta discriminació encara vigent, ja que si no sabia res del tema, no podia argumentar les meves opinions a favor de la igualtat de gènere. Ara, puc dir que conec perfectament del punt inicial fins al punt actual, perquè he buscat i rebuscat, i he entès i he aconseguit respondre les preguntes que tenia, i perfectament podria argumentar o debatre el tema de la misogínia amb suficients coneixements (no puc dir tots, ja que sempre es pot investigar i trobar més coses). Aquest treball també m'ha ajudat a conèixer quina és la situació de la dona ara mateix, al segle XXI, les consideracions que té però també les discriminacions que encara ha de suportar. Quin és l'origen de la misogínia? Bé, seria una resposta molt difícil establir un moment, o un lloc concret, ja que ni els investigadors han pogut fer-ho, així que tampoc jo. Però el meu objectiu no es basava en trobar una data exacta, sinó un moment, o un temps en el qual la misogínia va començar a aparèixer, i arran d'aquest moment, podria interpretar les causes d'aquest pensament, i les conseqüències que aquest ha portat. I això ho he aconseguit, com podem veure en el treball, tenim l'antiga Grècia, un imperi que va servir d'exemple durant els segles posteriors, un imperi ric en cultura, societat, economia, i sobretot política, una política que no incloïa a les dones, una

política que ha servit de model per a la política del món occidental, que fins fa uns anys tampoc les incloïa.

Tampoc hem de deixar de parlar dels mites, que han contribuït en majúscules a l'expansió d'aquest pensament misogin, ja que en aquella època els mites eren una forma de calmar les inquietuds de la població, que tenia dubtes del món i de les coses que els envoltaven. Els mites eren com una taula de salvació que els permetia justificar tot el que feien amb raons vàlides per a tots. Aquests pensaments van passar de generació en generació, per això s'han anat fent forts al nostre pensament i a la nostra tradició, i no es poden treure tant fàcilment.

Al principi vaig tenir certs dubtes en la forma de poder establir relacions del passat amb el futur, no perquè no n'hi hagués, sinó que al tenir un ventall tan gran d'informació a internet, es difícil seleccionar la informació més certa i amb més continguts, per això vaig dedicar bona part del meu temps de treball a llegir atentament totes les webs que trobava interessants i contrastar informacions per a escollir la millor, i després d'estudiar-les, expressar amb les meves paraules tot el que havia après. També vaig tenir dificultats amb el tema de la redacció, pel simple fet de què aquest tema m'apassionava tant que sense voler m'involucrava més del compte amb el treball. Jo no me n'adonava, però estava fent un treball ple d'opinions meves i conclusions arriscades que el meu pensament abocava al document sense pensar. De vegades no es tant bo tenir llibertat per fer el que un vulgui, ja que té més possibilitat d'error, i com diuen, parla el cor i no la ment. Però per sort vaig saber corregir el meu error i vaig solucionar totes aquelles intromissions meves pel mig del meu treball.

En resum, aquest treball m'ha ajudat a comprendre la lluita de les nostres avantpassades, que mai s'han cansat de demanar la igualtat i de ser lliures; el sofriment i el sentiment de frustració i ràbia al sentir-se inferiors i veure que no podien fer el que els homes podien fer, la tristesa de sentir-se empresonades dins una casa tenint una vida privada de llibertats i dels plaers de la vida. Un altre objectiu del meu treball era buscar alguna forma d'ensenyar a totes aquelles dones que en l'actualitat no tenen idea de tota la història de la misogínia, i poder conscienciar a moltes d'elles perquè s'uneixin com van fer

les dones fa uns segles i segueixin reclamant drets, igualtats i llibertats. Dic això perquè fent aquest treball me'n he adonat que hi ha molts fets presents que segueixen tenint similituds que ens fan pensar en la misogínia, i no pot ser que al segle XXI encara penséssim en discriminacions cap a la dona, ja que una voluntat de canvi ha de ser més forta que una idea antiquada, un comportament que de vegades veiem per la televisió i no ens agrada, però no ens aixequem per solucionar-lo. M'agradaria que la gent, tant homes com dones, ja que tots som humans i és feina de tots, s'intentessin informar de la gravetat de la misogínia i dels problemes que hi ha actualment pel que fa a discriminació infantil, laboral, violència de gènere, etc.

Com vaig dir al principi del treball, no faig aquest treball perquè es quedi guardat, crec que les meves conclusions i els meus estudis poden ajudar a molta gent a canviar el seu pensament i veure la realitat que no veuen ara. M'agradaria que aquest treball conscienciés a moltes persones, així com en un futur m'agradaria utilitzar tots els coneixements que he adquirit, i ajudar en moltes campanyes que estan programades per fer i moltes idees noves per aconseguir la igualtat entre homes i dones al món. Aquest treball m'ha fet omplir-me de valor i de voluntat, ja que veig tot el que les dones han comportat i com han treballat de valent, i amb intel·ligència per arribar a l'objectiu que tenien proposat. Però les coses avancen, canvien, evolucionen, i així com les coses canvien, els pensaments també, i no hem de relaxar-nos i conformar-nos amb el que altres persones han aconseguit, sinó que hem de créixer i desenvolupar noves idees, i noves formes de crear un món millor.

Per acabar m'agradaria agrair al meu tutor del treball de recerca, per ajudar-me en tots els dubtes que he tingut al llarg d'aquests mesos, i per encaminar-me cap a aquest tema que tant m'ha agradat i servit per a bé.

9. Bibliografia i Webgrafia

9.1. Bibliografia

- Holland, Jack. *Una breve historia de la misoginia*. Océano. 2010.
- Madrid Navarro, Mercedes. *La misoginia en Grecia*. Madrid. Ediciones Cátedra. 1999.
- Molas Font, Maria Dolors. *De las mujeres, el poder y la guerra*. Barcelona. Icaria. 2012.

9.2. Webgrafia

<https://sites.google.com/site/mujermitologiayliteratura/la-misogenia>

<https://ellasonnoticia.files.wordpress.com/2014/03/la-misoginia-en-la-literatura.pdf>

http://www.elcantodelamusa.com/docs/2011/abril/doc3_mujer.pdf

<https://sites.google.com/site/mujermitologiayliteratura/heroinas-tragicas>

<https://sites.google.com/site/mujermitologiayliteratura/las-malas-mujeres>

<https://sites.google.com/site/mujermitologiayliteratura/las-malas-mujeres-2>

<https://sites.google.com/site/mujermitologiayliteratura/modelo-de-esposas>

<https://sites.google.com/site/mujermitologiayliteratura/helena-de-troya>

<https://sites.google.com/site/lavidacotidianadelamujer/>

http://misoginia-y-racismo.info/la_misoginia

http://caracol.com.co/radio/2008/04/29/nacional/1209473100_587406.html

<http://www.soloellas.com/mujereseuropeas03.html>

http://www.pahef.org/make/programs/domestic_violence/

<http://es.antiquitatem.com/yambo-de-las-mujeres-misoginia-semonide>

<http://es.antiquitatem.com/mitologia>

<http://es.antiquitatem.com/homosexualidad-gay-lesbianismo-androgino>

https://books.google.es/books?id=6Ngm5AnkF-sC&pg=PA21&lpg=PA21&dq=origenes+de+la+misoginia+a+la+antigua+grecia&source=bl&ots=ulRGnX_0rP&sig=y3DL0e1wQdyIZbPX9-zvCDx_5-0&hl=ca&sa=X&ved=0CEgQ6AEwBmoVChMltLvojPqWyAIVhEIUCh2Z-AZk#v=onepage&q=origenes%20de%20la%20misoginia%20a%20la%20antigua%20grecia&f=false

<https://books.google.es/books?id=8ZpQAqAAQBAJ&pg=PT25&lpg=PT25&dq=origenes+de+la+misoginia+a+la+antigua+grecia&source=bl&ots=u0KvFYI8KZ&sig=Rg0JZKtcJIWbsQPYPYqiwmsDH51g&hl=ca&sa=X&ved=0CEMQ6AEwBWoVChMltLvojPqWyAIVhEIUCh2Z-AZk#v=onepage&q&f=false>

<https://books.google.es/books?id=VbwK6vfai4oC&pg=PA16&lpg=PA16&dq=origenes+de+la+misoginia+a+la+antigua+grecia&source=bl&ots=3R8WqpyyR2&sig=60os-lwbw1fn7IUQOxhNaaXdyts&hl=ca&sa=X&ved=0CD4Q6AEwBGoVChMltLvojPqWyAIVhEIUCh2Z-AZk#v=onepage&q=origenes%20de%20la%20misoginia%20a%20la%20antigua%20grecia&f=false>

<http://m.dugi-doc.udg.edu/bitstream/handle/10256/9647/PandorayEva.pdf?sequence=1>

<https://es.wikipedia.org/wiki/Misoginia>

http://www.ual.es/personal/fjgarcia/Civ_1_2_b.htm

<http://www.acfilosofia.org/materialesmn/historia-de-la-filosofia/filosofia-antigua/483-platon-y-las-mujeres>

<http://centreantigona.uab.cat/izquierda/amor%20romantico%20Esperanza%20Bosch.pdf>

http://www.fhuc.unl.edu.ar/programas/programas_imprimir.php?nld_Programa_Materia=116

<http://centroestudiossocialesargentino.bligoo.com.ar/content/view/957604/La-Misoginia-ideologia-de-las-relaciones-humanas.html#.VhFiVsvtmkp>

<https://ellasonnoticia.files.wordpress.com/2014/03/la-misoginia-en-la-literatura.pdf>

http://www.elcantodelamusa.com/docs/2011/abril/doc3_mujer.pdf

<https://alenarterevista.wordpress.com/2009/03/07/salome-de-innombrada-y-virgen-a-mujer-fatal-por-virginia-segui/>

<http://centroestudiossocialesargentino.bligoo.com.ar/content/view/957604/La-Misoginia-ideologia-de-las-relaciones-humanas.html#.VkDTdrcveM9>

<http://www.culturaspopulares.org/textos2/articulos/beltranalmeria.pdf>

<http://www.revistalarazonhistorica.com/17-2/>

http://parnaseo.uv.es/lemir/revista/revista1/mujer_venenosa.html

<http://www.paremia.org/wp-content/uploads/P11-4.pdf>

http://www.onsalus.com/#ultimo_comentario

<http://www.escriptorasyescrituras.com/revista-detalle.php/8/63/la-mujer-como-encarnacin-del-mal-y-los-prototipos-femeninos-de-perversidad-de-las-escrituras-al-cine>

<https://es.scribd.com/doc/34870697/Alguien-Se-Acordara-de-Nosotras-1#scribd>

<http://pt.slideshare.net/aigialos/misoginia-en-el-mito-de-pandora>

<http://observatoriodeviolencia.ormusa.org/articulos/misoginia1.pdf>

<http://franciscoacuyo.blogspot.com.es/2013/12/genealogia-de-la-misoginia-occidental.html>

<http://www.culturaclasica.com/mujerantiguedad/mujergriega1.pdf>

<https://www.pinterest.com/pin/367465650819264305/>

<http://concepto.de/misoginia/>

http://www.insurrectasy punto.org/index.php?option=com_content&view=article&id=2560:mitologia-griega-y-violencia-simbolica&catid=4:notas&Itemid=4

[http://www.patatabrava.com/apuntes/sobre_la_misoginia_en_grecia_de_mercedes_madrid-](http://www.patatabrava.com/apuntes/sobre_la_misoginia_en_grecia_de_mercedes_madrid-f32604.htm)

[f32604.htmhttp://www.papelesdel psicologo.es/vernumero.asp?id=815](http://www.papelesdel psicologo.es/vernumero.asp?id=815)

<http://empoderarmujeres.blogspot.com.es/>

<https://mujeryequidad.wordpress.com/2012/06/15/violencia-de-genero-violencia-domestica-y-misoginia/>

<http://www.historiasiglo20.org/sufragismo/biogra.htm>

<http://clio.rediris.es/udidactica/sufragismo2/femespana2.htm>

<http://www.mujeresenred.net/spip.php?article1397>